

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul hotărârii Guvernului pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 496/2014 privind aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a Centrului de Asistență și Consiliere pentru Agresorii Familiali și a standardelor minime de calitate

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul hotărârii Guvernului pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 496/2014 privind aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a Centrului de Asistență și Consiliere pentru Agresorii Familiali și a standardelor minime de calitate (Hotărârea Guvernului nr. 496/2014) a fost elaborat de către Ministerul Muncii și Protecției Sociale (MMPS).

În procesul elaborării au fost consultate următoarele autorități, instituții și parteneri de dezvoltare: Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Justiției; Inspectoratul Național de Probatiune; Administrația Națională a Penitenciarelor; Agențiile Teritoriale de Asistență Socială (10); Direcția Generală Asistență Medicală și Socială Chișinău; Direcția Principală de Sănătate și Protecție Socială, UTA Găgăuzia; Fondul Națiunilor Unite pentru Populație; Centrul de asistență și consiliere pentru agresorii familiali din Drochia; A.O. Artemida; A.O. CNFACEM; A.O. Institutul pentru Familie și Inițiative Sociale (IFIS).

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Proiectul Hotărârii Guvernului este elaborat în scopul îmbunătățirii prevederilor actuale și armonizării legislației Republicii Moldova cu acquis-ul Uniunii Europene, în contextul procesului de aderare.

În corespundere cu articolul 10 din Legea nr. 45/2007 privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și violenței în familie, centrele/serviciile de asistență și consiliere pentru agresorii familiali oferă servicii specializate de informare, consiliere individuală/de grup a cuplului, consiliere juridică, referire și facilitarea accesului agresorului la serviciile medicale, de angajare în câmpul muncii și de profesionalizare. Organizarea și funcționarea centrelor/serviciilor de asistență și consiliere a agresorilor familiali se desfășoară în conformitate cu regulamentele-cadru și cu standardele minime de calitate aprobate de Guvern.

Articolul 8 din Legea nr. 123/2010 cu privire la serviciile sociale, regelemnează faptul că Ministerul Muncii și Protecției Sociale este autoritatea centrală de specialitate pentru realizarea politicilor de asistență socială și exercită atribuții principale în procesul de asigurare a serviciilor sociale la nivel național. Ministerul Muncii și Protecției Sociale, în scop de asigurare a serviciilor sociale elaborează acte normative privind organizarea, funcționarea și dezvoltarea sistemului integrat de servicii sociale, fapt ce îi permite să aprobe un manual operațional privind asistența și consilierea agresorilor familiali.

Faptul juridic este contextual și procesului de asigurare a transpunerii Directivei (UE) 2024/1385 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 mai 2024 privind combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, precum și implementarea Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul).

Ambele instrumente impun statelor membre adoptarea de măsuri legislative și administrative pentru inițierea și susținerea programelor destinate împiedicării agresorilor, inclusiv a infractorilor sexuali, de a recidiva.

Articolul 16 al Convenției de la Istanbul obligă statele să creeze programe de intervenție preventivă și tratament destinate agresorilor, pentru a-i sprijini să adopte un comportament non-violent, să prevină recidiva și să modifice modelele comportamentale abuzive, cu respectarea principiului siguranței victimelor și în cooperare cu serviciile de sprijin.

Aceeași abordare este consolidată prin Directiva (UE) 2024/1385, care la art. 34 alin. (5) prevede combaterea stereotipurilor de gen dăunătoare, promovarea egalității, respectului reciproc și integrității personale, precum și implicarea bărbaților și băieților ca modele pozitive pentru schimbarea comportamentelor. În completare, art. 37 impune statelor instituirea de programe de intervenție specifice pentru agresori și pentru persoanele evaluate cu risc, în vederea prevenirii și reducerii violenței.

În acest context, centrele de asistență și consiliere pentru agresorii familiali nu mai reprezintă doar servicii corective, ci mecanisme moderne de prevenire, educație și reabilitare comportamentală, prin care valorile prevăzute de Convenție și de Directivă sunt transpuse în practică. Aceste centre trebuie să contribuie la schimbarea modelelor de masculinitate, la cultivarea relațiilor bazate pe respect și egalitate

și la reducerea riscului de recidivă, consolidând astfel eforturile Republicii Moldova de aliniere la standardele europene și internaționale în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie.

Republica Moldova și-a asumat, prin Planul național de reglementări pentru anul 2025, consolidarea cadrului normativ și instituțional în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie, inclusiv prin dezvoltarea și standardizarea serviciilor sociale.

Proiectul este, de asemenea, parte a măsurilor stabilite aferente Planului de acțiuni de implementare a Programului național privind prevenirea și combaterea violenței față de femei și a violenței în familie pentru anii 2023–2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 332/2023.

Totodată, experiența practică a ultimului deceniu a relevat rigiditatea și neactualitatea unor prevederi ale Hotărârii Guvernului nr. 496/2014, ceea ce impune revizuirea Regulamentului-cadru și a Standardelor minime de calitate pentru centrele de asistență și consiliere destinate agresorilor familiari, în vederea racordării la noile realități sociale, instituționale și europene.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Cadrul normativ actual privind organizarea și funcționarea serviciilor destinate agresorilor familiari este reglementat, în principal, prin Hotărârea Guvernului nr. 496/2014 și Legea nr. 45/2007 privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și violenței în familie.

În Republica Moldova programele pentru agresorii familiari sunt:

a) sociale (informare, consiliere a cuplului, consilierea agresorului pentru eliminarea comportamentului violent și de reintegrare a acestuia în comunitate), care se acordă *în temeiul hotărârii instanței de judecată care obligă parcurgerea programul de consiliere sau ca referire de către biroul de probațiune și la solicitare benevolă a agresorului;*

b) probaționale (în cazul contravențiilor și dosarelor penale) – obligatorii, dar nu sunt suficient de dezvoltate și nu au o abordare „socială”, iar din cauza insuficienței de personal calificat nu sunt funcționale;

c) de corecție pentru agresori în penitenciare;

d) medicale (dezalcoolizare, dezintoxicare, tratament psihoterapeutic).

Deși normele naționale stabilesc principiile generale de funcționare ale centrelor cu profil sociale, particularitățile de acordare a serviciilor nu mai corespund necesităților actuale de prevenire, reabilitare și reintegrare socială.

În practică, se constată următoarele deficiențe:

- acoperire teritorială insuficientă – doar un singur centru (Drochia) este finanțat din fonduri publice, ceea ce determină dependență de proiecte externe și lipsă de sustenabilitate;

- accesibilitate redusă – în anul 2024 doar 156 de agresori (138 bărbați și 18 femei) au beneficiat de consiliere, comparativ cu peste 6 000 de cazuri de violență raportate anual; în primul semestru al anului 2025 au fost asistați 69 de agresori;

- lipsa serviciilor la distanță (online) – nu există mecanisme instituționale pentru consilierea la distanță a agresorilor aflați peste hotare sau în localități rurale;

- neadaptarea programelor la diversitatea beneficiarilor – lipsesc module specializate pentru femei, tineri, persoane cu dependențe, agresori sexuali sau persoane cu dizabilități mintale;

- durata și metodologia programelor nu sunt uniform reglementate, iar criteriile privind evaluarea progresului, rata de finalizare și riscul de recidivă sunt vagi;

- lipsa mecanismelor clare de coordonare interinstituțională între centre, poliție, probațiune și instanțele de judecată, ceea ce îngreunează monitorizarea cazurilor dispuse prin hotărâri judecătorești.

Aceste deficiențe reduc eficiența intervențiilor și afectează obiectivul central al politicilor publice: protecția efectivă a victimelor și reducerea recidivei violenței domestice, menținând un nivel scăzut de încredere în autoritățile competente.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul de hotărâre propune modificarea anexei nr. 1 (Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a Centrului de Asistență și Consiliere pentru Agresorii Familiari) și anexei nr. 2 (Standarde minime de calitate pentru serviciile prestate în cadrul Centrului de Asistență și Consiliere pentru Agresorii Familiari).

Principalele prevederi și elementele noi sunt:

Clarificarea cadrului conceptual și a principiilor generale

- Consacrarea accesului egal și nediscriminatoriu la servicii, în concordanță cu Constituția și Legea nr. 121/2012 privind egalitatea.
- Definirea și identificarea agresorului familial în situații cu versiuni contradictorii, pe baza unor criterii obiective (circumstanțe, apărare, gravitatea consecințelor, antecedente), pentru a evita erorile de apreciere și victimizarea secundară.
- Extinderea aplicabilității Regulamentului la angajați, voluntari, colaboratori externi și instituții partenere, pentru uniformitatea practicilor.

Instituționalizarea principiilor specifice programelor de consiliere

- Introducerea, la nivel normativ, a principiilor de intervenție aliniate la recomandările Consiliului Europei și Convenției de la Istanbul: responsabilitatea individuală, toleranță zero față de violență, separarea intervenției de reconciliere, abordare diferențiată după risc și gen, siguranța prioritară a victimelor, cooperare multisectorială (poliție, probațiune, servicii sociale/medicale), confidențialitate și protecția datelor, evaluare continuă a riscului, comunicare nonviolentă, evaluarea periodică a eficienței programelor.

Modernizarea structurii și funcționării Centrelor

- Posibilitatea de funcționare în regim de zi/mixt și online pentru acoperire națională.
- Raport standard recomandat 1 specialist / 5–8 beneficiari, corelat cu intensitatea programelor.
- Obligații explicite privind formarea continuă, supervizarea și etica profesională pentru personal și voluntari.

Mecanism național de evaluare a riscului și urmărire a progresului

- Evaluare inițială la admitere, evaluări intermediare pe parcurs și evaluare finală la încheiere, pe baza instrumentelor validate și a metodologiilor aprobate de MMPS.
- Rezultatele se consemnează în fișa individuală de progres și stau la baza programului de consiliere

Proceduri clare de suspendare și încetare a serviciilor

- Reglementarea motivelor și procedurilor de suspendare/încetare.
- Notificare promptă către poliție, probațiune și serviciile sociale atunci când întreruperea poate genera riscuri pentru victime.
- Reluarea participării numai după reevaluare comportamentală documentată.

Diversificarea programelor în funcție de profil și risc

- Module scurte pentru risc scăzut.
- Programe avansate pentru risc înalt și agresori sexuali.
- Programe specializate pentru tineri, femei, persoane cu dizabilități mintale, consumatori de alcool/droguri.
- Programe de prevenire și intervenție timpurie, plus monitorizare postprogram.

Proceduri standardizate și indicatori de rezultat

- Revizuirea standardelor de calitate.
- Definirea indicatorilor de rezultat.

Manual operațional tematic

- Elaborarea de către MMPS, în parteneriat cu mediul academic, probațiune/penitenciare și organizații internaționale, a Manualului operațional care standardizează metodologiile, instrumentele și formularele, indicatorii, formarea și supervizarea, raportarea digitală și cooperarea interinstituțională.
- Drept rezultate se propune: uniformizarea practicilor, creșterea accesului (inclusiv online), profesionalizarea intervențiilor, reducerea recidivei și sporirea siguranței victimelor, alinierea la standardele UE/CoE.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

În procesul de elaborare a proiectului au fost analizate mai multe opțiuni de intervenție normativă în domeniul furnizării serviciilor de asistență și consiliere pentru agresorii familiari:

Menținerea cadrului normativ existent fără modificări – această opțiune a fost exclusă întrucât actuala Hotărâre a Guvernului nr. 496/2014 nu mai corespunde contextului european actual și noilor cerințe ale Directivei (UE) 2024/1385 și Convenției de la Istanbul. Lipsa actualizării ar perpetua lacunele privind delimitarea clară a responsabilităților instituționale, lipsa programelor diferențiate și absența standardelor moderne de calitate.

Modificarea parțială a anexelor existente – această opțiune ar fi permis doar ajustări limitate, fără revizuirea cadrului conceptual, a principiilor de intervenție și a mecanismelor de evaluare și monitorizare.

O astfel de abordare ar fi menținut caracterul fragmentar al intervenției și ar fi împiedicat aplicarea uniformă a principiilor de etică, confidențialitate și responsabilizare a agresorilor.

Pe baza acestei analize, opțiunea aleasă constă în actualizarea și completarea cadrului normativ existent, prin modificarea:

Anexei nr. 1 – Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a Centrului de asistență și consiliere pentru agresorii familiari și

Anexei nr. 2 – Standardele minime de calitate pentru serviciile prestate.

Această soluție asigură continuitatea instituțională și juridică a cadrului existent; permite adaptarea la noile standarde europene și internaționale, fără crearea unui mecanism paralel; contribuie la unificarea metodologiilor, la creșterea eficienței intervenției și la profesionalizarea personalului din centre; poate fi implementată fără costuri bugetare suplimentare semnificative, utilizând structurile instituționale și resursele existente.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Implementarea modificărilor propuse va genera un impact pozitiv semnificativ asupra sectorului public, prin consolidarea cadrului normativ, metodologic și operațional aferent funcționării centrelor de asistență și consiliere pentru agresorii familiari.

Revizuirea Regulamentului-cadru și a standardelor minime de calitate va permite: armonizarea intervențiilor între instituțiile publice implicate (poliție, probațiune, servicii sociale teritoriale); monitorizarea unitară a performanței serviciilor prin indicatori clari de rezultat; reducerea sarcinilor administrative neclare și a suprapunerilor de competență între structurile centrale și teritoriale; creșterea calității și eficienței intervențiilor prin aplicarea procedurilor standardizate și a principiilor de etică profesională.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Proiectul nu implică cheltuieli bugetare suplimentare. Modificările au caracter reglementar și organizatoric, fiind orientate spre optimizarea și utilizarea mai eficientă a resurselor existente ale autorităților publice centrale și locale.

Implementarea acestora se va realiza în cadrul bugetelor aprobate ale instituțiilor implicate, fără necesitatea alocării de resurse adiționale.

Consolidarea standardelor de calitate și introducerea instrumentelor unificate de evaluare vor contribui la reducerea costurilor administrative.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Modificările vor avea un impact pozitiv direct asupra prestatorilor privați și organizațiilor necomerciale care oferă servicii similare sau complementare. Prin completarea Regulamentului-cadru și a standardelor minime de calitate, se instituie un cadru uniform, predictibil și transparent pentru acreditare, contractare și monitorizare; criterii clare de performanță și indicatori de rezultat comparabili între prestatori; condiții favorabile pentru dezvoltarea parteneriatelor public–private și extinderea rețelei de servicii la nivel național; posibilitatea de diversificare a programelor prin inovație metodologică și aplicarea consilierii la distanță (online).

4.4. Impactul social

Modificările propuse vor avea un impact social pozitiv semnificativ, prin consolidarea eficienței intervențiilor destinate agresorilor familiari și reducerea riscului de recidivă a violenței domestice. Diversificarea, standardizarea și profesionalizarea programelor de consiliere vor contribui la:

- schimbarea comportamentelor violente și responsabilizarea agresorilor;
- creșterea siguranței și protecției victimelor;
- restabilirea unui climat familial și comunitar bazat pe respect, echitate și nonviolență.

Integrarea consilierii în mecanismele de monitorizare postintervenție și consolidarea cooperării multisectoriale (poliție, probațiune, servicii sociale, instanțe) vor asigura continuitatea sprijinului și supravegherii cazurilor, reducând riscul de recidivă și expunerea repetată a victimelor.

Totodată, reglementările contribuie la promovarea valorilor nonviolente, a egalității de gen și a încrederii populației în instituțiile statului, consolidând coeziunea socială și responsabilitatea comunitară în prevenirea violenței domestice.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Proiectul nu introduce noi categorii de date cu caracter personal și nu impune prelucrări suplimentare față de cele deja prevăzute de Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal.

Prelucrarea datelor se va realiza exclusiv în scopul prestării serviciilor de consiliere și monitorizare, cu respectarea principiilor legalității, proporționalității și minimizării datelor, iar responsabilitatea pentru securitatea acestora revine Centrelor și autorităților competente, conform legislației și manualului operațional aprobat de Ministerul Muncii și Protecției Sociale.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Proiectul are un impact pozitiv asupra echității și egalității de gen, prin consolidarea dimensiunii de gen în politicile publice privind prevenirea și combaterea violenței în familie. Noile prevederi:

- asigură acces egal la servicii pentru toți beneficiarii, indiferent de sex, identitate de gen, orientare sexuală, vârstă, dizabilitate, origine sau statut social;
- consolidează aplicarea Legii nr. 121/2012 privind asigurarea egalității și a Convenției de la Istanbul, garantând tratament echitabil și nediscriminatoriu;
- introduc programe diferențiate pe criterii de gen și grad de risc, adaptate nevoilor specifice ale bărbaților, femeilor și altor grupuri vulnerabile (tineri, persoane cu dizabilități mintale, consumatori de substanțe);
- promovează responsabilitatea de gen și reducerea stereotipurilor care perpetuează violența bazată pe gen;
- consolidează siguranța victimelor femei prin programe centrate pe schimbarea comportamentală a agresorilor;
- aliniază cadrul normativ național la standardele Uniunii Europene și ale Consiliului Europei privind egalitatea de gen și prevenirea violenței împotriva femeilor.

4.5. Impactul asupra mediului

Nu este aplicabil.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Nu este aplicabil.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Proiectul asigură armonizarea legislației naționale cu Directiva (UE) 2024/1385 privind combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice și cu Convenția de la Istanbul, prin instituirea de programe de prevenire a recidivei agresorilor și consolidarea mecanismelor de coordonare între instituții.

Modificările propuse contribuie la aplicarea angajamentelor prevăzute în Programul național de aderare la UE 2025–2029, Planul național de reglementări 2025 și Programul național privind prevenirea și combaterea violenței față de femei și în familie 2023–2027, vizând corectarea lacunelor din HG nr. 496/2014 și extinderea accesului la servicii specializate.

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Proiectul consolidează cadrul intern prin:

- actualizarea Regulamentului-cadru și a Standardelor minime de calitate;
- reglementarea evaluării riscului și monitorizării postintervenție;
- dezvoltarea programelor diferențiate pentru diverse tipuri de agresori;
- instituirea manualului operațional tematic ca instrument obligatoriu de lucru.

Aceste măsuri asigură compatibilitatea deplină cu acquis-ul UE și cu articolele 12 și 16 ale Convenției de la Istanbul privind programele pentru agresori și coordonarea interinstituțională.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

Pentru fundamentarea proiectului a fost înaintat demersul nr. 10/4870 din 21 octombrie 2025 prin intermediul căruia sa solicitat de la autoritățile/instituțiile publice și partenerii de dezvoltare propuneri de modificare a conținutului Regulamentului de organizare și funcționare, dar și a standardelor minime de calitate.

Anunțul de inițiere privind modificarea actului normativ a fost publicat la data de 8 octombrie 2025, pe particip.gov.md la următorul link de acces: <https://particip.gov.md/ru/document/stages/anunt-privind-initierea-procesului-de-elaborare-a-proiectului-hotararii-guvernului-pentru-modificarea-unor-acte-normative-privind-prestarea-serviciilor-sociale/15279> (anunț privind inițierea modificărilor pentru 27 acte normative, printre care și Hotărârea Guvernului nr. 496/2014). În scopul eficientizării procesului de

elaborare a hotărârii de guvern, la data de 30 octombrie 2025, anunțul de inițiere a fost plasat pe pagina oficială a Ministerului Muncii și Protecției Sociale <https://social.gov.md/transparenta-decizionala/anunturi-de-initiere-a-deciziei/anunt-privind-initierea-elaborarii-proiectului-hotararii-guvernului-pentru-modificarea-hotararii-guvernului-nr-496-2014-privind-aprobarea-regulamentului-cadru-de-organizare-si-functionare-a-centrului/> și pe particip.gov.md:https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-initierea-elaborarii-proiectului-hotararii-guvernului-pentru-modificarea-hotararii-guvernului-nr-4962014-privind-aprobarea-regulamentului-cadru-de-organizare-si-functionare-a-centrului-de-asistenta-si-consiliere-pentru-agresorii-familiali-si-a-standardelor-minime-de-calitate/15401.

Proiectul de act normativ va fi supus procedurii de consultare publică în conformitate cu Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional.

7. Concluziile expertizelor

Proiectul hotărârii Guvernului urmează a fi supus expertizei Ministerului Justiției și Centrului Național Anticorupție.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Actul se încorporează armonios în cadrul normativ existent, fără a necesita modificarea altor acte legislative sau subordonate.

Noile prevederi asigură continuitatea și compatibilitatea cu legislația în vigoare, consolidând totodată alinierea la standardele Uniunii Europene și ale Convenției de la Istanbul.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Implementarea actului se va realiza prin cooperarea coordonată între Ministerul Muncii și Protecției Sociale, autoritățile publice locale, structurile teritoriale de asistență socială, organele de probațiune, organizațiile necomerciale și partenerii de dezvoltare.

Elementul central al implementării îl constituie Manualul operațional tematic privind consilierea agresorilor familiali, care va fi elaborat și aprobat de Ministerul Muncii și Protecției Sociale. Manualul va stabili:

- procedurile detaliate de lucru, instrumentele de evaluare a riscului și de documentare a progresului;
- metodologia programelor de consiliere individuală și de grup;
- criteriile de suspendare, încetare și monitorizare postintervenție;
- indicatorii de performanță și standardele de calitate aplicabile tuturor centrelor.

Instituțiile implicate dispun de resurse umane și logistice adecvate, iar aplicarea actului se va realiza în limitele bugetelor aprobate.

Performanța va fi monitorizată anual prin evaluarea respectării standardelor și a indicatorilor de rezultat; analiza gradului de satisfacție al beneficiarilor și prezentarea rapoartelor anuale e activitate.

Ministra

Natalia PLUGARU